

Uitgave bij het tweede transport van 10 maart 1943

MIRJAM BLITS

OVERLEVENDE VAN HET TWEEDE TRANSPORT

Slechts zeer weinigen overleefden de deportaties naar Sobibor. Dat gold ook voor het tweede transport van 10 maart 1943, dat met 1105 Joden uit Westerbork vertrok. Toch is dit transport achteraf heel bijzonder geweest. Van de inzittenden keerden dertien terug, allen vrouwen. Een van hen was Mirjam Blits.

Op 25 februari 1943 werden Mirjam Blits, 26 jaar oud, en haar echtgenoot Eddy Penha door de *Sicherheitsdienst* van hun bed gelicht. Ze moesten zich razendsnel aankleden en kregen nog net tijd om wat brood klaar te maken. "Vlug zochten wij wat kleren bij elkaar en op mijn vraag of wij ook dekens mee moesten nemen werd geantwoord dat wij in Polen toch wel zouden verrekken", schreef Mirjam in 1947 in haar oorlogsherinneringen. Het jonge echtpaar werd via het hoofdkwartier van de SD in de Euterpestraat in Amsterdam naar Westerbork gebracht.

Na vier dagen Westerbork moesten Mirjam en Eddy al door. Het was de tweede en laatste keer dat de trein naar Sobibor uit gewone personenwagons bestond. Ondanks de onheilspellende woorden van de *Sicherheitsdienst* was de stemming in de treincoupé niet bedrukt, daar wij de oorlog wel binnen drie maanden beëindigd za-

gen." Na een paar dagen stopte de trein in Auschwitz-Birkenau. Na enige tijd zette de trein zich weer in beweging en reed door naar Sobibor.

In Sobibor werden de Joodse gevangenen de trein uitgeslagen. Mirjam wilde nog een oudere heer helpen bij het uitstappen, "maar voor ik het wist, had ik reeds een slag met een zweep te pakken". Ze zag dat de bewaking "bestond uit Oekraïeners met mottige gezichten, en op de kraag een doodskop en het SS-teken." De mannen en vrouwen werden van elkaar gescheiden; het was de laatste keer dat Mirjam haar man Eddy zag.

De vrouwen en kinderen werden in een lege barak gevoerd en moesten zich in rijen van vijf opstellen. "Een *Oberscharführer* liep langs de rijen en zocht er 25 jonge meisjes uit, waar ik ook bij hoorde." Mirjam zag het smalspoor en de lorries, waarop in haar herinnering "alle mensen, mannen, vrouwen en kinderen, in totaal een 1500" werden gegooid. "Op de lorries zaten ook de Oekraïeners, die met hun zweepen op het transport los sloegen. Het was een gekerm en geschreeuw van belang. Vervolgens werd de mitrailleur er op gezet. Wij waren allen gebroken en hadden geen sprankje hoop meer om onze mannen ooit nog terug te zien."

Het was gebruikelijk dat enkele tientallen Joden bij aankomst voor werk in het vernietigingskamp en voor werkkampen in de buurt werden geselecteerd. Mirjam en de andere vrouwen moesten eerst

nog hun sieraden en andere persoonlijke bezittingen afgeven. Vervolgens werden zij weer de trein in gedirigeerd, terug naar Lublin.

Mirjam overleefde verschillende concentratiekampen, waaronder Majdanek, Trawniki, Auschwitz en Bergen-Belsen. Steeds samen met de vrouwen uit het tweede transport - een groep die alsmaar kleiner werd. Ruim twee jaar na haar deportatie keert Mirjam terug in Amsterdam. Moederziel alleen: haar man Eddy en haar vader en moeder, kortom haar hele familie, hebben de gaskamers niet overleefd. Meteen na de oorlog zette Mirjam Blits haar herinneringen op papier. Haar manuscript wordt bewaard in het NIOD en in 1962 werd het in boekvorm gepubliceerd. Onlangs werd dit boek opnieuw uitgegeven *Auschwitz 13917, Hoe ik de Duitse concentratiekampen overleefde*. Blits schrijft zonder opsmuk waarbij, alle ellende ten spijt, de intensiteit en onverschrokkenheid van de pagina's spatten. In 2004 overleed Mirjam (Mary) Blits. Zij werd bijna negentig jaar. Op de foto hiernaast is zij te zien op latere leeftijd.

Bron: www.sobiborinterviews.nl (teksten geschreven door drs. F.J.M. Reurs in opdracht van het NIOD).
Foto: privécollectie.

